

Bornholms Tidende

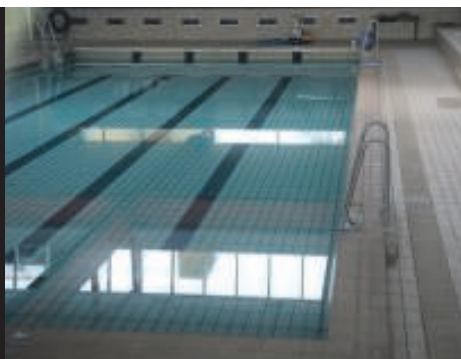
TIRSDAG 16. FEBRUAR 2016 · 150. ÅRGANG NR. 39 · UGE 7 · PRIS 20,00 KR.

Haveaffald på afveje

Klemensker Borgerforening er træt af, at nogle borgere i Klemensker læsser deres haveaffald af ved Præstemosen

HASLE SIDE 16-17

Må ikke genåbne endnu

Svømmesal må ikke genåbne endnu, da bassinet ikke lever op til sundhedsmyndighedernes krav til vandkvalitet

RØNNE SIDE 16-17

Kalkmalerier overrasker

Helt uventet er to kalkmalerier dukket op i Skt. Peders Kirke i Pedersker, hvorom kirkehistorien hidtil har fortalt, at alle kalkmalerier formentlig var væk. Nationalmuseet kalder fundet interessant.

AAKIRKEBY SIDE 20-21

Foto: Jens-Erik Larsen

A/S REVY 2016 i Nordlandshallen:

"Kultur, Kaos & Krumspring" En helt utrolig

historie fyldt med hele-, halve og kuldsejlede planer med bopælspligt, folkemøde, kendisser, workshops, flytninge, profit og egen vinding

FRE + LOR 13. maj + 14. maj kl. 18

FRE + LOR 20. maj + 21. maj kl. 18

Pris alle dage **kr. 400,-** er inkl. 2 retters menu, dinnermusik, revy og dans til kl. 02 med det kendte bornholmske danseorkester

The Heat-Makers suppleret med **DJ musik**

Billetsalg: Aktum c/o ØENS ENGROS

Kirkepladsen 4 . Allinge . 5648 2122 . lg@aktum.dk

Åbent: mand. - torsd. kl. 8-16 samt fred. kl. 8-15.30

BESTIL - BETAL - AFHENT - eller få billetterne tilsendt

Vinterferie

PÅ RADISSON BLU FREDENSBORG HOTEL

HIMMEL & HAV samt DI 5 STÅUERNA er åbent hver dag året rundt - også i vinterferien!

Radisson BLU

Hotel Fredensborg

www.bornholmhotels.dk

Strandvejen 116 · 3700 Rønne · Tlf. 56 90 44 44

Den store FISKEBUFFET

Torsdag den 18. februar kl. 18.00

Pr. person kr. 395,-
Børn under 12 år kr. 135,-

SUSHI NIGHT

Fredag den 19. februar

kl. 18.00-21.00

Pr. person kr. 285,-
Børn under 12 år kr. 125,-

Historien om Skt. Peders Kirke skal skrives om:

Overraskende kalkmalerier

Af Jakob Marschner

KIRKEHISTORIE

En del af historien om Skt. Peders Kirke i Pedersker skal skrives om, efter at to stumper kalkmalerier overraskende kom for dagens lys i sidste uge. Indtil nu har man ikke regnet med, at der var kalkmalerier at finde.

Kirken bliver for tiden sat i stand, og under arbejdet gjorde tilsynsførende arkitekt Niels-Holger Larsen i tirsdags det overraskende fund.

– Der har siddet et kabel på væggen, og da de rustne kabelsøm blev trukket ud, faldt der et stykke puds af og jeg kunne se, at der dukkede et farvespor op. Så vidste jeg godt, at jeg ikke skulle gøre mere, siger Niels-Holger Larsen til Bornholms Tidende.

Siden fandt han spor af endnu et kalkmaleri. Det første er placeret i tårnrummet lige under bjælkeloftet. Det andet sidder på undersiden af buen mellem kirkeskibet og tårnet.

Nationalmuseet kom til Pedersker

I stedet for at prøve at afdække mere, kontaktede arkitekten Nationalmuseet, og konservator Ida Haslund kom i går, mandag, til Skt. Peders Kirke. Hun arbejder udelukkende med kalkmalerier, og hendes første opgaver i Pedersker er at prøve at se, hvad maleriet forestiller, at datere det, og bedømme hvor godt det er bevaret.

– Det er rigtig spændende, at vi kan se, at her har været kalkmalerier. Det fortæller os noget om kirkens historie, og indtil nu har vi ikke haft beskrivelser af, at der er fundet kalkmalerier herinde, siger Ida Haslund.

Fundet er overraskende, fordi det modsiger opslagsværket Danske Kirker. Heri kan man læse, at der næppe er kalkmalerier i Skt. Peders Kirke, fordi kirkens indvendige vægge blev hugget af og pudset op i 1850. Nu ser det med de nye fund ud til, at dette arbejde ikke involverede tårnrummet.

– Vi ved på den anden side ikke, hvor dybt eller hvor glat de huggede væggene af i 1850, for vi har ingen informationer om, hvordan rummet så ud på den tid, siger Niels-Holger Larsen.

Motivet ligner en engel

Konservator Ida Haslund fra Nationalmuseet undersøgte mandag formiddag først Niels-Holger Larsens første fund, der er det mest tydelige. Her fik hun hurtigt en idé om, hvad kalkmaleriet forestiller.

– Jeg kan se et ansigt, hvor det gule er håret. Der er også en rød bue, der sandsynligvis er et øje. De røde streger til højre ligner en vinge, så jeg går ud fra, at det er en engel. Der er nogle fine strøg og detaljer i maleriet, siger hun.

– Over håret er der et farvelag mere, som jeg ikke rigtig kan tolke. Det kan være et kors, men det er uafklaret, siger konservatoren.

Ida Haslund arbejdede hele mandag i Skt. Peders Kirke, hvor hun gik hele tårnrummet igennem. Arbejdet viste, at det andet kalk-

Konservator Ida Haslund fra Nationalmuseet i arbejde med den stump af et kalkmaleri, som hun mener er en engel. Foto: Jens-Erik Larsen

“Jeg kunne se, at der dukkede et farvespor op. Så vidste jeg godt, at jeg ikke skulle gøre mere”

Niels-Holger Larsen, arkitekt

Udsnit af kalkmaleriet på buen mellem tårnrummet og kirkeskibet. Foto: Jens-Erik Larsen

Arkitekt Niels-Holger Larsen følger arbejdets gang i Skt. Peders Kirke. Foto: Jens-Erik Larsen

maleri sandsynligvis forestiller blomster-ranker, der i sin tid blev placeret på buen mellem tårnrummet og kirkeskibet.

Malerierne dækkes til igen

Ingen af kalkmalerierne er komplette, og begge stykker er små. Den mulige engel fylder kun cirka 30 gange 30 centimeter. Derfor vil malerierne blive dækket til igen.

– Hvis det havde været en hel figur, ville man diskutere, om det var noget, som man skulle bevare. Nu er maleriet så fragmentarisk, at vi vil foreslå at dække det til igen. Vi

foreslår at dække kalkmaleriet med en mager kalkmørtel, så det let kan komme frem igen, siger Ida Haslund.

– Der er bevaret så lidt, at vi gerne vil undgå at fritlægge mere, fordi maleriet bliver bedst bevaret bag kalken. Det er også et spørgsmål om økonomi, siger hun.

I første omgang bliver fundet af kalkmalerierne nu registreret. Malerierne og deres placering vil blive beskrevet, ligesom der bliver taget fotos til en rapport til Nationalmuseets arkiv.

– Så ved man, at malerierne er her, og at

i Kalkmalerierne i Pedersker

Det har længe været kendt, at der i tidligere tider var kalkmalerier i Skt. Peders Kirke. Indtil i sidste uge troede man blot, at de alle var forsvundet

I en præsteindberetning beskrev den daværende pastor Rasmus Pedersen Ravn i 1671 kalkmalerier af både Kristi lidelse og af våbenskjolde tilhørende ”velbårne landsherrer”.

Den oprindelige Skt. Peders Kirke er fra 1200-tallet, og eventuelle kalkmalerier herfra betragtes som forsvundet.

Tårnrummet blev først tilføjet i 1500-tallet, og indtil i sidste uge regnede man med, at der heller ikke her var kalkmalerier, fordi kirkens indvendige vægge blev hugget af og pudset op igen i 1850.

Nu viser sidste uges fund af kalkmalerier, at tårnet enten ikke var omfattet af arbejdet i 1850 eller at kalkmalerierne her overlevede det på anden måde.

man skal passe lidt på i de her områder, næste gang man renoverer kirken, siger Ida Haslund.

Mens konservatoren arbejder videre med de to stumper kalkmaleri, fortsætter håndværkere med at sætte Skt. Peders Kirke i stand og kalke den. Så måske er det sidste fund ikke gjort endnu.

– Hvis der ryger mere puds af, kan vi måske finde flere kalkmalerier, siger Niels-Holger Larsen.

Konfirmationsdag ligger fast

Af Jakob Marschner

Uanset om tidsplanen holder for den aktuelle renovering af Skt. Peders Kirke i Pedersker, kommer årets konfirmationer til at finde sted som planlagt den 24. april.

– Konfirmationsdagen ligger fast. Hvis vi ikke bliver klar til 24. april, bliver konfirmationerne rykket til Aa Kirke, oplyser kirkeværge Kaj Jørgensen.

Om tidsplanen holder, afhænger ikke så meget af det nye fund af kalkmalerier, for i første omgang tyder intet på, at Nationalmuseet vil afdække malerierne helt.

Tidsplanen står og falder nærmere med, om murerne når at blive færdige med det arbejde, der førte til, at kalkmalerierne blev fundet. Dette arbejde handler om at fjerne de lag af plastmaling, der kom på 1972, samt om at pudse og kalke kirkerummet.

Plastmaling har drillet

Arbejdet med at kalke Skt. Peders Kirke er allerede forsinket i forhold til den oprindelige plan. Forrige år besluttede menighedsrådet, at tiden var kommet, men da menighedsrådet indhentede tilbud på arbejdet fra en muremester, syntes han ikke, at alt så helt normalt ud i kirken. Hans mistanke gik på, at der var brugt plastmaling, da kirken senest blev hvidtet i 1972.

Da man ikke kan kalke oven på den form for maling, blev Nationalmuseet kaldt til hjælp, og eksperterne fandt ganske rigtigt plastmaling på kirkevæggene. Nationalmuseets råd var at fjerne plastmalingen.

Det forandrede alt, for Ruts Kirke havde været ude for det samme, og herfra vidste man godt, hvor dyrt og besværligt det er at få plastmaling væk fra kirkevægge. Både provstiet og stiftet skulle nu godkende projektet, og en lang række eksperter udtalte sig, før projektet blev godkendt, nu med et budget på 800.000 kroner.

– Det vil ske på en anden måde end i Ruts Kirke, hvor man måtte skrabe og hugge overfladen af.

– I Skt. Peders Kirke trækker vi malingen af med pålimet lærred, for det er mere skånsomt. Vi har prøvet, og det virker, siger tilsynsførende arkitekt Niels-Holger Larsen.

Håndværkere i gang med renoveringen af Skt. Peders Kirke, hvor plastmaling skal pilles ned før væggene skal pudses og kalkes. Foto: Jens-Erik Larsen